

HANDJE?

Tjibbe Veldkamp & Wouter Tulp (ill.)

De Fontein

(door Ann Van De Sompel)

OVER DE MAKERS

Tjibbe Veldkamp werd geboren in Groningen op 19 oktober 1962. Hij wist nooit wat hij wou worden. Toch ging hij de theorie en geschiedenis van de psychologie studeren in Groningen. Voor zijn onderzoek naar de geschiedenis van de psychologie in Engeland woonde hij een jaar in Liverpool. Wetenschapper wilde hij niet worden. In 1988 nodigde een vriendin hem uit om een kinderboek te schrijven. Ze gaf hem hiervoor een pen en een schrift. Pas na haar dood ging hij hiermee aan de slag. In 1991 schrijft hij een verhaal: 'een ober van niks'. Hij doet mee aan een wedstrijd en wint als prijs dat hij het verhaal mag uitgeven als

prentenboek met illustraties van Philip Hopman. Hij ontdekt dat wat hij schrijft prentenboeken kunnen worden.

Van 1992 tot 1999 werkte hij voor Disneytijdschriften. In 2001 wordt hij fulltime schrijver en vertaler. Hij werkt nu ook samen met andere illustrators dan Philip, zoals Kees de Boer en Wouter Tulp.

Tjibbe Veldkamp is vooral bekend van zijn humoristische en spannende prentenboeken. Soms schrijft hij ook voor beginnende lezers, oudere kinderen of jongeren.

Meermaals viel hij in de prijzen. Hij kreeg een aantal Leespluimen, Vlag en Wimpels en Zilveren Griffels. Elk jaar maakt hij één of twee prentenboeken.

Wouter Tulp is tekenontwerper.

'Wouter Tulp volgde de opleiding illustratie aan de Willem de Kooning Academie in Rotterdam. Na zijn afstuderen in 2001 is hij werkzaam als freelance illustrator.'

Zijn werk loopt uiteen van karikaturen, redactionele illustraties, kinderboekillustraties en hij werkt mee aan animatieprojecten. Door deze veelzijdigheid heeft Wouter zich een scala aan technieken eigen gemaakt, zoals, gouache, acryl, olieverf en digitale media.

De karikaturen van Wouter werden eerder al gepubliceerd in vele toonaangevende kranten en tijdschriften.

Wouter heeft vele kinderboeken van illustraties voorzien, onder andere van de schrijvers Tjibbe Veldkamp, Benny Lindelauf, Lydia Rood, Thomas Ross. Enkele van zijn illustraties zijn verschenen in de bundel: "Allemaal Sprookjes", van Annie M.G. Schmidt."

Bron: <https://www.ploegsma.nl/auteur/wouter-tulp/>

Wouter Tulp is zeer gepassioneerd over zijn werk en deelt graag wat hij elke dag leert. Je kunt hem volgen op [Tulptutorials](#).

Wist je dat...

... dat de illustrator van het boek en de schrijver nauw samenwerkten voor dit hele verhaal

... de pagina van de onderwaterwereld toegevoegd is door de illustrator

1. VOOR HET LEZEN

Sfeerschepping en warmmaker

Leg in het midden een plattegrond van de Zoo van Antwerpen, een strooien hoed, een smartphone en een knuffelaap (bij voorkeur met hele lange ledematen). Behandel indien mogelijk alle voorwerpen met onderstaande suggesties:

Uitstap naar de Zoo

Bekijk of je met de juryleden een uitstap kunt maken naar de Zoo.

Indien je dit niet kunt, kun je een gesprek aanknopen over de Zoo aan de hand van een plattegrond van de zoo en over eerdere, eigen ervaringen.

- Wie is er al eens naar de Zoo geweest?
- Welke dieren zag je daar?
- Wat is je lievelingsdier?
- Met wie ging je naar de Zoo?
- Ben je daar lang gebleven?

Gesprek over de strooien hoed

Bespreek samen met de juryleden de functie van een hoed.

- Wie draagt zo'n hoed?
- Van wat is die hoed gemaakt?
- Zijn alle hoeden van stro gemaakt?
- Welke andere materialen worden nog gebruikt om hoeden te maken? (Stof, Linten, Vilt ...; Je kunt de verschillende materialen en/ of hoeden verzamelen en waarnemen met de juryleden).
- Zijn het alleen de heren die een hoed dragen?
- Hoe ziet een dameshoed eruit? (Meer kleuren en meer versieringen)
- Waarom zou je zo'n hoed dragen?
  - o Bescherming
  - o Versiering
  - o Personen die kaal zijn
  - o Als hoofdbedekking in kerken
  - o Als kenmerk van een groepsidentiteit
  - o Om een bepaalde stand aan te duiden
  - o Om een formele functie aan te duiden

Bekijk de afbeeldingen in bijlage 1. Bespreek aan de hand van de foto's. Geef de juryleden ruimte voor een eigen inbreng.

Gesprek over het gebruik van een smartphone

Houd met de juryleden ook een gesprek over het gebruik van een smartphone:

- Wie zijn mama of zijn papa (broer of zus, of...) heeft een smartphone?
- Wat doen ze met die smartphone?
- Zitten ze er vaak op te kijken?
- Gebruiken je mama, papa, juf of meester,... een tablet of computer?
- Wat doen ze ermee?
- Gebruiken ze deze voor hun werk?
- Worden er spelletjes op gespeeld?
- Mag jij soms ook de smartphone of een tablet gebruiken?
- Zo ja, voor wat gebruik je deze? (Spelletjes, foto's maken, iets opzoeken,...?)

Gesprek over de (binnen)kaft

De titel van het boek is: 'Handje?'

- Wat zou de titel betekenen?

Bekijk de handen van de volwassene:

- Wie zou dat zijn?

- Wat zou hij doen?
- Waar gaat hij naartoe?
- Zou hij de hand van die aap gezien hebben?

Bekijk de handen van het meisje:

- Wat doet het meisje?
- Waar wil ze naartoe?

Bekijk de hand van de aap:

- Van wie zou die hand zijn?
- Welke gebaar maakt de hand?
- Zou jij die een hand willen geven?

Doe het boek open en merk de hoeden op.

- Waar zag je nog zo'n hoed?

2. TIJDENS HET LEZEN

Lezen

Lees het verhaal voor. Laat veel ruimte zodat de juryleden kunnen reageren. Laat hen spontaan reageren en ga er bij de eerste lezing nog niet te diep op in.

Tweede lezing

Bekijk het boek opnieuw. Neem nu de prenten zeer goed waar. Laat de juryleden met hun eigen woorden het verhaal vertellen en vul aan met details.

Het nevenverhaal van de hoed:

- Kun je het hoedje van de papa volgen?
- Wie draagt achtereenvolgens het hoedje?
- Wie nam als eerste het hoedje?
- Wie heeft als laatste het hoedje?

Het verhaal van de apen:

De gorilla beleeft samen met Anna een grappig avontuur. Ze komen zowat overal in de dierentuin terecht.

- Zie je hoe de gorilla Anna meeneemt in zijn klimtocht door de bomen?
- Ze steken samen hun kop in het zand (zie spreekwoorden).
- Ze genieten samen van het knusse en gezellige in de buidel van de kangoeroe.
- De gorilla springt met Anna over de zebrapaden zoals de juryleden soms van witte streep tot witte streep springen op een zebrapad.
- Het onderwaterverhaal geeft een zekere spanning, fascinatie en tegelijkertijd een rustpunt weer in het verhaal. Even stopt alle gekheid op een stokje tot ze terug boven water komt en de hilariteit opnieuw begint.
- De aap schrikt zich een hoedje als hij Anna bij de pinguïns treft (zie spreekwoorden).

De vaders en hun mobieltje:

- Hoe zijn de vaders bezig met hun mobieltje?
- Waarvoor gebruiken ze het? (sms'en , luisteren naar muziek, foto's nemen)

3. NA HET LEZEN

Een hilarisch verhaal

Vaak stellen de ouders de vraag aan hun kinderen: 'Handje?' als ze ergens naartoe gaan en ze willen dat hun kind hun een hand geeft, om hen niet kwijt te raken. Ook de vader van Anna doet dit, maar Anna wil naar de apen als ze samen met haar vader de dierentuin passeert. Ze wacht zelfs het antwoord op haar vraag niet af om te wisselen van vader. Ze kiest een vader die wel naar de dierentuin gaat. Doordat

beide vaders druk bezig zijn met hun smartphone of het luisteren naar muziek op hun i-phone, hebben deze niets door. Ze komt uiteindelijk bij papa aap terecht die samen met haar door de dierentuin slingert en waarmee ze allerlei dieren bezoekt (zie nevenverhaal apen) tot ze er genoeg van heeft en haar handen op haar rug doet en papa aap haar terugbrengt naar de vader die de hele tijd zorg droeg voor de kleine aap. Anna bespeelt iedereen in het verhaal om haar zin te krijgen wat leidt tot hilarische taferelen.

Personages

De papa van Anna:

- Hoe ziet de papa van Anna eruit?
- Ziet jouw papa er net zo uit?
- Waar is de papa van Anna mee bezig? (Smartphone, naar huis gaan, eten)
- Is de papa van Anna een verstrooide professor?
  - o Hij heeft helemaal niets door van de hele kinderswissel.
  - o Hij is in zichzelf gekeerd en heeft andere zaken aan zijn hoofd (zie mobieltje, eten,...)
  - o Zelfs niet in de keuken...
  - o Het toppunt van onoplettendheid!

Anna

- Zou jij durven wat Anna durft?
- Wat doe jij om je zin te krijgen?
- Is Anna ondeugend of eerder avontuurlijk?
- Zou zo een meisje als Anna in het 'echt' bestaan?
- Hoe zou je Anna typeren? (Creatief, Avontuurlijk, Nieuwsgierig, Onafhankelijk, Sportief, Sterk, Haantje-de-voorst, Krachtig, Listig, Speels ....)

Laat de inbreng van de juryleden opnieuw primeren. Geef hen hints als ze niet op gang komen en verduidelijk de karaktereigenschappen indien nodig.

Op de tekeningen die omhangen in de woonkamer zie je reeds dan Anna heel avontuurlijk is. Je ziet waar ze van droomt. Ze heeft niet genoeg aan één belevenis. Terwijl papa het eten bereidt, begint zij haar nieuwe avonturen. In tegenstelling tot Anna is de jongen eerder mollig en wacht deze geduldig af op wat papa hem zal aanreiken. Schets het contrast.

De andere papa's en hun kinderen

- Waar zijn de papa's mee bezig?
- Waar zijn de kinderen mee bezig?
- Hoe zou het komen dat de papa's niets opmerken?
- Zou jij van papa willen wisselen zoals Anna doet met de kinderen?

De apen

- Wat doen de apen? (Zie ook nevenverhaal: de apen)
- Anna wou zo graag naar de apen. Zou zij op voorhand geweten hebben dat haar een heel avontuur te wachten stond?

Illustraties

Karikaturen

Wouter Tulp is een meester in het tekenen van karikaturen. Je kunt een kijkje nemen op zijn site:

<http://www.woutertulp.nl/>

Bevraag de juryleden wat ze vinden van de overdrijvingen in de tekeningen. Laat dit karikaturale ook aan bod komen bij de bespreking van de verschillende personages.

- Wat vinden de juryleden van deze overdrijvingen?
- Vinden ze het oké dat de illustrator op die manier ons iets wil zeggen?

Kleurgebruik

Merk op dat de vaders verschillende kleuren hebben. Er is een gele vader en een blauwe en een groene.

Anna heeft een regenboogtrui. Deze kleuren zijn heel bewust gekozen. De illustrator liet zich inspireren door de kleuren die kenmerkend zijn voor metroplattegronden. Hij laat Anna overstappen van de ene vader naar de andere, zoals je overstapt op een tram of metro. De regenboogtrui van Anna wil zeggen dat Anna met iedereen kan meegaan.

Relatie tussen tekst en illustratie:

Tjibbe Veldkamp is heel zuinig met zijn woorden. Hij ondersteunt vaak met één zinnetje de illustraties zodat de illustraties ten volle de aandacht krijgen. Merk op dat enkel op de tekeningen te zien is dat de papa's opgeslokt worden door hun multimedia. In de tekst komt dit niet aan bod. Zo is er ook op het einde van het verhaal een groot contrast tussen de tekst en de tekening: de nietsvermoedende vader van Anna zegt dat ze net op tijd zijn voor het eten, terwijl Anna alweer van vader wisselende om naar het circus te gaan.

Einde van het verhaal

Bevraag de juryleden wat ze vinden van het einde van het verhaal:

- Had je verwacht dat Anna nu nog eens van vader zou wisselen?
- Vind je het oké zoals het verhaal nu afloopt?
- Zou jij een ander einde bedenken?
- Wat vind je van het gedrag van Anna?
- Zou je Anna het op een andere manier laten aanpakken?
- Overdrijft Anna nu echt door deze laatste keer te wisselen?
- Wanneer zal ze er ooit mee stoppen?

Thema's:

Weglopen:

Houd met de juryleden een gesprek over wegllopen, verdwalen en verstoppert. Laat de juryleden hun ervaringen delen met elkaar. Schets duidelijk het verschil tussen de verschillende woorden.

- Wie was er al eens verdwaald?
- Wie heeft zich al eens verstopt?
- Wie is er al eens weggelopen?
- Hoe voelde dit?

Wat ik heel graag wil...

Houd met de juryleden een gesprek over wat ze heel graag zouden willen.

- Wat zou je echt graag willen, maar krijg je niet? Laat de juryleden hier even over wegdromen.
- Is er nooit zo al eens iets geweest dat je graag wou en dan toch op de één of andere manier krijgt, voor hun verjaardag, of van de sint,...
- Wat zou je ervoor over hebben om toch datgene te bemachtigen wat je graag wilt?
- Wie weent er tot je je zin krijgt?
- Wie zou wegllopen om zijn zin te krijgen?

Handen:

Houd met de juryleden een gesprek over handen:

- Wat kunnen ze allemaal doen met hun handen?
  - Handen kunnen spreken / Gebaren maken:
    - Kom
    - Wijzen naar iets
    - Zwaaien
    - Vuist maken
    - Open hand
  - Handen kunnen werken:
    - Knutselwerken maken
    - Opruimen
    - Iemand helpen

- Boterhammen smeren
- Iets klaar maken
- Handen kunnen troosten:
  - Tranen wegvegen
  - Een schouderklopje geven
  - Een aai geven
- Bespreek met de juryleden de betekenis van een hand geven:
  - We geven een hand om elkaar goeiedag te zeggen
  - Ouders geven hun kinderen een hand om samen ergens naartoe te gaan
  - Juryleden geven elkaar een hand als ze per twee staan in een rij met de groep als ze ergens naartoe gaan (bijvoorbeeld uitstap naar de zoo, om veilig over de straat te wandelen)
- Bekijk met de juryleden hoe we elkaar een hand kunnen geven:
  - Een slap hand
  - Een stevig hand (een stevige linker)
  - De hand in elkaar leggen
  - De hand aan de pols vastnemen
  - Laat de juryleden dit uitproberen.
  - Hoe krijgen zij het liefste een hand?
- Handen afdrukken:

Je kunt op allerlei manieren handen afdrukken:

  - Met verf
  - In gips

Vaders

Houd met de juryleden een gesprek over hun papa. Laat hen vrijuit vertellen over hun papa. Wie geen papa heeft mag het natuurlijk ook over mama of iemand anders die voor hem of haar zorgt hebben. Als het gesprek niet goed op gang komt, kun je hen sturen met onderstaande vragen. Zorg ervoor dat volgende items zeker aan bod komen: werk, vrijetijd, kledij.

- Welk werk doet je papa?
- Helpt papa mee in het huishouden?
- Gaat papa met jou op uitstap?
- Gaat er nog iemand mee? Of ga je alleen met papa?
- Heeft je papa een hobby?
- Is jouw papa ook verslaafd aan zijn mobieltje?
- Hoe ziet papa eruit?
- Op welke papa in het verhaal lijkt jouw papa het meest? Wat is er anders?
- Draagt papa andere kleren op zijn werk dan thuis of als hij gaat sporten?
- Draagt hij een kostuum? Of draagt hij eerder een jeans? Of sportkledij?
- Heb jij ook dezelfde kleur van kleren als je papa?

Tekenen: mijn papa

- Je kunt de juryleden een tekening laten maken over hun papa en zijn favoriete bezigheid.
- Je kunt samen met de juryleden kijken op Tulptorials hoe Wouter Tulp aan de slag gaat.

Spreekwoorden

In het hele verhaal zitten een aantal kwinkslagen naar spreekwoorden toe. Kun je ze herkennen en verklaren?

De kop in het zand steken: de pagina waar Anna hand in hand met de gorilla naar de dieren kijkt, steken ze beiden (zoals de struisvogel) hun kop in het zand.

- De kop in het zand steken (=doen alsof er geen gevaar dreigt en er niets aan doen)
- Je kop in het zand steken (=doen alsof iets (een probleem) er niet is.)

En... steken struisvogels werkelijk hun kop in het zand? *'Ze zeggen wel eens dat je, als je de waarheid niet onder ogen durft te zien, je net als een struisvogel je kop in het zand steekt. Dit heeft echter niets*

met de struisvogel te maken. Als hij zijn kop echt in het zand zou steken, zou hij een makkelijke prooi zijn voor roofdieren op de savanne. Als een roofdier te dichtbij komt, rent de struisvogel hard weg tot hij uit de gevarezone is. Zijn topsnelheid van 70 km/h kan hij echter maar heel kort vasthouden. De mythe kan zijn ontstaan doordat hij, als hij door gevaar omringd is en niet kan vluchten, plat in het zand gaat liggen en zich dan heel koest houdt, in de stille hoop dat hij niet ontdekt wordt. Net zoals andere dieren kan hij voor dood liggen om zo te ontsnappen aan de grote roofdieren. De hals en de kop van de struisvogel liggen dan slap op de grond, en het is heel goed mogelijk dat daardoor de mythe de wereld in geholpen is dat een struisvogel bij gevaar zijn kop in het zand steekt.'

Bron: <https://wibnet.nl/dieren/vogels/steken-struisvogels-hun-kop-echt-wel-eens-in-het-zand>

Zich een hoedje schrikken (=zich enorm schrikken) de gorilla schrikt zich een hoedje als Anna ineens tussen de pinguïns verschijnt.

Zich een aap schrikken (= erg schrikken) de papa's schrikken zich een aap als ze zien dat ze het verkeerde kind een hand geven.

Creatieve verwerking

Spelletjes met de afbeeldingen van de hoeden (zie bijlage 2 – kopieer wat je nodig hebt)

Vier op een rij

Je kopieert twee duidelijk verschillende hoeden 21 keer. Je kunt ze op de gekende jetons kleven. Je kunt het spel ook op een rooster op de tafel spelen.

- Doel: De bedoeling is om vier hoeden van jouw eigen kleur op één rij te krijgen. Hoe deze rij tot stand komt maakt niet uit, dit kan verticaal zijn of horizontaal en diagonaal. De spelers zijn om beurten aan zet.
- Het speelbord bestaat uit zes rijen en zeven kolommen. Bij het begin van het spel zal dit bord leeg zijn. Om de beurt leggen de spelers een hoed. Ze beginnen van boven naar onder en bouwen zo op, op de voorgaande hoeden.
- Wie het eerst vier van zijn hoeden op een rij heeft is gewonnen.

Sudoku

Teken een spelbord met de juryleden of maak gebruik van het rooster in bijlage 3. Het spelbord bestaat uit 4 x 4 vakjes. Deze zijn opgedeeld in 4 subroosters van elk 2 bij 2 vakjes.

- Doel: Er dienen 4 maal 4 verschillende hoeden ingevuld te worden in de diverse roosters (bijvoorbeeld: 4 hoeden met een pluim – 4 hoeden met parels – vier hoeden met bloemen – vier gewone hoeden)
- De hoeden worden zo gelegd dat:
  - Op elke horizontale lijn elke hoed slechts 1 keer voorkomt
  - In elke verticale kolom elke hoed slechts 1 keer voorkomt
  - In elk subvenster elke hoed slechts 1 maal voorkomt
- Om het spel makkelijker te kunnen spelen, bouw je best een volledig rooster op zoals in de spelregels beschreven. In een sudoku-puzzel zijn er echter enkele vakjes ingevuld en enkele zijn leeg. Naargelang er meer lege vakjes zijn, is de puzzel moeilijker.
- De vakjes die ingevuld zijn, zijn gegeven en mogen niet gewijzigd worden.

Als variatie kun je de sudoku aanreiken met 36 vakjes. (zie bijlage 4)

Bingo

Je maakt diverse kaarten met 6 verschillende hoeden. Maak evenveel kaartjes als er plaatjes zijn op de verschillende kaarten. Elk jurylid krijgt een kaart met 6 vakjes. Om beurt worden er hoeden getoond. Wie de juiste hoed op zijn speelbord heeft krijgt de hoed en dekt de hoed op zijn kaart af. Wie als eerste een volle kaart heeft is de winnaar.

Je kunt al deze spelletjes spelen met andere kaartjes in andere thema's. In plaats van de hoeden kun je bijvoorbeeld de afbeeldingen van de papa's kopiëren uit het boek en hiermee vier op een rij, bingo of sudoku spelen.

Geheugenspel

Geheugenspel rond het thema dierentuin: ik ga naar de Zoo en ik zie...

De juryleden beginnen steeds de zin met het zinnetje: 'Ik ga naar de Zoo en ik zie...' De eerste deelnemer noemt een dier. De tweede herhaalt het dier van de eerste persoon en voegt er een dier aan toe. De derde herhaalt het eerste en tweede dier en voegt er één aan toe. Het spel gaat op die manier verder. Wie kan het meeste dieren onthouden?

Karikaturen tekenen

Laat de juryleden een zelfportret tekenen. Laat hen vervolgens in de spiegel zichzelf waarnemen en benoem opvallende kenmerken (bijvoorbeeld een vooruitstekende kin, grote ogen, lange haren, brede schouders,...). Laat hen na het bekijken van de tekenstijl van de illustrator een nieuw zelfportret tekenen met heel veel aandacht voor de opvallende kenmerken. Je kunt ook gevoelens aan bod laten komen. Iemand die boos is kun je scherpe nagels geven, of een mond vol tanden.

VERGELIJKBARE TITELS:

- Blommetjes Blommetjes - Jonarno Lawson - (Karmijn – 2016)
- Gewoon zoals je bent - Jonny Lambert - (Veltman Uitgevers B.V. – 2016)
- Tijs en de eenhoorn - Imme Dros & Harrie Geelen (Querido – 2015)
- Lieve kleine knuffelbuffel - Geert Genbrugge & Dieter Konsek (Clavis 2010)
- Django heet Django - Edward Van de Vendel & Lilian Brogger (De Eenhoorn 2008)